

ภาพลักษณ์ของครูไทยผ่านสื่อภาพยนตร์ที่คัดสรร

นางสาว มนชนก ทองทิพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-844-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMAGE OF THAI TEACHERS IN SELECTED FILMS

MISS MONCHANOK TONGTIP

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication**

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-844-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภาพลักษณ์ของครูไทยผ่านสื่อภาพยนตร์ที่คัดสรร

โดย

นางสาว มนชนก ทองทิพย์

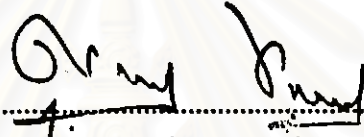
ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

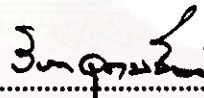
รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

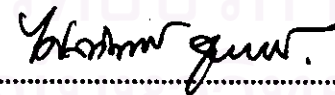
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท)

ประธานกรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ไศลทิพย์ จารุภูมิ)

กรรมการ

มนชนก ทองทิพย์ : ภาพลักษณ์ของครูไทยผ่านสื่อภาพยนตร์ที่คัดสรร (IMAGE OF THAI TEACHERS IN SELECTED FILMS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.อวยพร พานิช ; 180 หน้า. ISBN 974-638-844-4.

ในการวิจัยเรื่องภาพลักษณ์ของครูไทยผ่านสื่อภาพยนตร์ที่คัดสรรนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่าสื่อภาพยนตร์ที่ศึกษาได้นำเสนอภาพลักษณ์ของครูออกมาในลักษณะอย่างไร โดยศึกษาจากภาพยนตร์ไทยที่คัดสรรซึ่งได้ผลิตขึ้นในช่วงปีพุทธศักราช 2530-2535 จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง "แบบว่าโลกนี้มีน้ำเต้าหู้และครูระเบียบ" "น้ำเต้าหู้กับครูระเบียบ 2" "ครูไหวใจร้าย" "ม.6/2 ห้องครูวารี" และ "หนึ่ง คิดถึงพ่อสังเขป รุ่น 2"

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพยนตร์ที่ทำการศึกษาทั้ง 5 เรื่องได้แสดงภาพของครูที่มีความปรารถนาดีต่อนักเรียน แต่ได้แสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ส่วนมากเริ่มด้วยพฤติกรรมที่เป็นปรปักษ์กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีก่อน หลังจากนั้นได้ผ่านสถานการณ์วิกฤติไปแล้ว นักเรียนจึงจะมีความเข้าใจในความปรารถนาดีของครูและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้ครูก็มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เป็นมิตรกับนักเรียนมากขึ้นด้วย

ในด้านการนำเสนอภาพของครูที่เป็นภาพตลกนั้น จากการศึกษาพบว่าปรากฏภาพครูตลกในภาพยนตร์ที่ทำการศึกษาทั้ง 5 เรื่องในปริมาณที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับประเภทของภาพยนตร์เป็นหลัก กล่าวคือถ้าเป็นภาพยนตร์แนวตลก ก็จะปรากฏภาพครูตลกในปริมาณที่มากกว่าภาพยนตร์ที่เป็นแนวเหมือนจริงซึ่งก็มีการนำเสนอภาพครูตลกอยู่บ้างเล็กน้อย เพื่อให้ภาพยนตร์มีเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับผู้ชมที่อยู่ในวัยเดียวกันกับตัวละครนักเรียนในเรื่อง

ปัญหาที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ทุกเรื่องที่ทำการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาระหว่างตัวละครโตกก็ตาม หรือจะเป็นปัญหาประเภทโตกก็ตาม ครูจะมีส่วนเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาเหล่านั้นทุกปัญหา ซึ่งในที่สุดปัญหาเหล่านั้นก็จะคลี่คลายไปในทางที่ดี ในตอนจบเรื่องของภาพยนตร์ทุกเรื่องที่ทำการศึกษานั้นก็จะนำเสนอภาพของครูที่ได้รับผลตอบแทนการเป็นครูที่ดีด้วยความปลื้มปิติที่ได้เห็นนักเรียนสามารถพ้นผ่านสถานการณ์วิกฤติต่างๆ ไปได้ และประสบความสำเร็จด้วยดีทั้งในด้านการศึกษา การทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ และในเรื่องความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียนกับบุคคลในครอบครัวของนักเรียน

นอกจากนี้ ก็ยังพบว่าสิ่งที่มีส่วนในการสร้างภาพลักษณ์ของครูในภาพยนตร์นั้น นอกเหนือจากบทภาพยนตร์แล้ว ก็ยังมีเทคนิคต่างๆ อีกมากที่ช่วยเสริมภาพลักษณ์ของครูให้เด่นชัดขึ้น เช่น การใช้ shot และมุมกล้อง การใช้ effect ด้านแสง สี และเสียง และการใช้เพลงประกอบ เป็นต้น

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต สุวิมล นนทพร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3971332728 MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD: IMAGE / THAI TEACHERS / FILMS

MONCHANOK TONGTIP : IMAGE OF THAI TEACHERS IN SELECTED FILMS. THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF. UAYPORN PANICH. 180 pp. ISBN 974-638-844-4.

The purpose of this study was to find out how the selected Thai films presented the image of Thai teachers. The 5 films used in this study were shown during 1987-1992, and included "Baeb Waa Lok Nii Mee Num Tao Huu Lae Kru Rabieb", "Num Tao Huu Kab Kru Rabieb II", "Kru Wai Jai Raay", "M.6/2 Hong Kru Waree", and "Anung Khid Thung Por Sungkhep Roon II".

The results of this study revealed that the teachers found in the selected films had good wishes for their students, but their behaviours were shown differently. Most of them started with the antagonistic behaviours against their students, who first expressed their bad behaviours. After the situation of crisis or the climax of the stories, the students would understand their teachers and changed their behaviours to the better ones. The teachers would also changed their antagonistic behaviours to the protagonistic ones.

The presentation of the teachers' characters as comedians was found in all the selected films, but differently in quantity, and depended on the types of the films; if the type of the films was comedy, the presentation of the teachers in the films would occur as comedians in high quantity. If the type of the films was realistic, the presentation of the teachers would appear as comedians in a little quantity, which was enough to entertain the audiences who were in the same age as the students in the films.

No matter what kind of the conflicts which occurred in the selected films were, the teachers in the films would always take important parts in the resolutions of all of them, and the results of the resolutions were declined in the better ways. At the end of the stories, the teachers would be paid back for their goodness as the pleasure and happiness to see their students succeeded in their studies, their useful activities and their understanding relationship with the members of their families.

Besides the film scripts, there were many elements to put the characters of the teachers in the films on spot, such as the techniques of camera using (many styles of shot and camera angle), the techniques of effect (light effect and sound effect), and the music in the films (plot music and background music).

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา.....2540

ลายมือชื่อนิสิต.....สุรชน นอนทิม
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตาช่วยเหลือและได้รับกำลังใจอย่างเต็มเปี่ยมจากรองศาสตราจารย์อวยพร พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ไศลทิพย์ จารุภูมิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์วิภา อุดมฉันท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งได้รับแรงบันดาลใจในการทำวิทยานิพนธ์และคำแนะนำจากรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางด้านข้อมูลและความรู้ที่จำเป็นในการทำงานจาก หอภาพยนตร์แห่งชาติ กรมศิลปากร กองนิติการ กระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณวิสุทธิชัย บุญยะกาญจน์ บริษัทไท-เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด รองศาสตราจารย์สมทรง สัตตยานัน - อดีตรองอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และอาจารย์เยาวรัตน์ ปัญจพรรค - อดีตหัวหน้าหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างที่สุดในพระคุณของคุณครูและอาจารย์ทุกท่านที่ได้เคยสั่งสอนสรรพวิชาและศีลธรรมจรรยาแก่ผู้วิจัยมาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับปริญญาโทมาบัดนี้ ทั้งท่านที่ได้ล่วงลับไปแล้วและท่านที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณของท่านเหล่านั้นไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุพร จุงพิวัฒน์ ผู้อำนวยการวิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของผู้วิจัย รวมทั้งผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นของผู้วิจัย สำหรับความเข้าใจและความกรุณาในการให้การสนับสนุนและในการให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด พร้อมทั้งผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนอาจารย์ และขอขอบใจนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ รุ่นปีการศึกษา 2539 และ 2540 ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของผู้วิจัย ในขณะที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโทมาบัดนี้ สำหรับความเข้าใจ ความเห็นใจ และกำลังใจที่มอบให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุด ขอกราบเท้าขอบพระคุณบิดาและมารดาของผู้วิจัย สำหรับความรักความเข้าใจ และให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังทรัพย์และกำลังใจอย่างเต็มที่ด้วยดีที่สุดตลอดเวลา และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สายสุณี มานะกุล - ผู้อำนวยการวิทยาเขตพระนครใต้ ...นำสาวสุดที่รักของผู้ทำวิจัย ที่ได้ส่งเสริมสนับสนุนผู้วิจัยในการศึกษาต่อเป็นอย่างดีที่สุดเสมอมาด้วย

มนชนก ทองทิพย์

พฤษภาคม 2541

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาในการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดเรื่องภาพลักษณ์ครู.....	7
2.2 แนวคิดเรื่องตัวละคร.....	16
2.3 แนวคิดเรื่องปรากฏการณ์นิยม.....	17
2.4 แนวคิดเรื่องสถาบัน.....	18
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
3. ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	22
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
3.3 วิธีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
3.4 การนำเสนอข้อมูล.....	23
4. ข้อมูลสังเขป เรื่องย่อ และบทวิเคราะห์ภาพรวมของครูจากเรื่องย่อภาพยนตร์ที่ ทำการศึกษา.....	24
4.1 ภาพยนตร์เรื่อง“แบบว่าโลกนี้มีน้ำเต้าหู้และครูระเบียบ.....	24
4.2 ภาพยนตร์เรื่อง “น้ำเต้าหู้กับครูระเบียบ 2”.....	25
4.3 ภาพยนตร์เรื่อง “ครูไหวใจร้าย”.....	27
4.4 ภาพยนตร์เรื่อง “ม.6/2 ห้องครูวารี”.....	29
4.5 ภาพยนตร์เรื่อง “อึ้ง กิดถึงพอสังเขป รุ่น 2”.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.6 วิเคราะห์ภาพรวมของครูจากเรื่องย่อภาพยนตร์.....	34
5. บทวิเคราะห์ภาพรวมของครูจากกลวิธีการดำเนินเรื่อง และความขัดแย้งของ ภาพยนตร์ที่ทำการศึกษา.....	39
5.1 ภาพยนตร์เรื่อง“แบบว่าโลกนี้มีน้ำเต้าหู้และครูระเบียบ.....	39
5.2 ภาพยนตร์เรื่อง “น้ำเต้าหู้กับครูระเบียบ 2”.....	40
5.3 ภาพยนตร์เรื่อง “ครูไหวใจร้าย”.....	42
5.4 ภาพยนตร์เรื่อง “ม.6/2 ห้องครูวารี”.....	44
5.5 ภาพยนตร์เรื่อง “อึ้ง คิดถึงพอสังเขป รุ่น 2”.....	45
5.6 วิเคราะห์ภาพรวมของครูจากกลวิธีการดำเนินเรื่อง.....	47
5.7 วิเคราะห์ภาพรวมของครูจากความขัดแย้งของภาพยนตร์.....	53
6. บทวิเคราะห์ประเภทและองค์ประกอบของภาพยนตร์ที่ทำการศึกษา.....	59
6.1 ประเภทของภาพยนตร์ที่ทำการศึกษา.....	59
6.2 องค์ประกอบของภาพยนตร์ที่ทำการศึกษา.....	60
6.3 ภาพยนตร์เรื่อง“แบบว่าโลกนี้มีน้ำเต้าหู้และครูระเบียบ.....	61
6.4 ภาพยนตร์เรื่อง “น้ำเต้าหู้กับครูระเบียบ 2”.....	67
6.5 ภาพยนตร์เรื่อง “ครูไหวใจร้าย”.....	83
6.6 ภาพยนตร์เรื่อง “ม.6/2 ห้องครูวารี”.....	106
6.7 ภาพยนตร์เรื่อง “อึ้ง คิดถึงพอสังเขป รุ่น 2”.....	117
6.8 วิเคราะห์ภาพรวมของครูจากองค์ประกอบของภาพยนตร์.....	130
7. บทวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของครูผ่านสื่อภาพยนตร์ และผู้ส่งสาร.....	143
7.1 วิเคราะห์ภาพลักษณ์ของครูตัวเอง จากภาพยนตร์เรื่อง “แบบว่าโลกนี้มีน้ำเต้าหู้และครูระเบียบ.....	143
7.2 วิเคราะห์ภาพลักษณ์ของครูตัวเอง จากภาพยนตร์เรื่อง “น้ำเต้าหู้กับครูระเบียบ 2”.....	145
7.3 วิเคราะห์ภาพลักษณ์ของครูตัวเอง จากภาพยนตร์เรื่อง “ครูไหวใจร้าย”.....	148
7.4 วิเคราะห์ภาพลักษณ์ของครูตัวเอง จากภาพยนตร์เรื่อง “ม.6/2 ห้องครูวารี”.....	153
7.5 วิเคราะห์ภาพลักษณ์ของครูตัวเอง จากภาพยนตร์เรื่อง “อึ้ง คิดถึงพอสังเขป รุ่น 2”.....	155
7.6 วิเคราะห์ภาพรวมของครูตัวเองจากภาพยนตร์ที่ทำการศึกษา.....	157
7.7 วิเคราะห์ภาพรวมของครูตัวประกอบจากภาพยนตร์ที่ทำการศึกษา.....	163

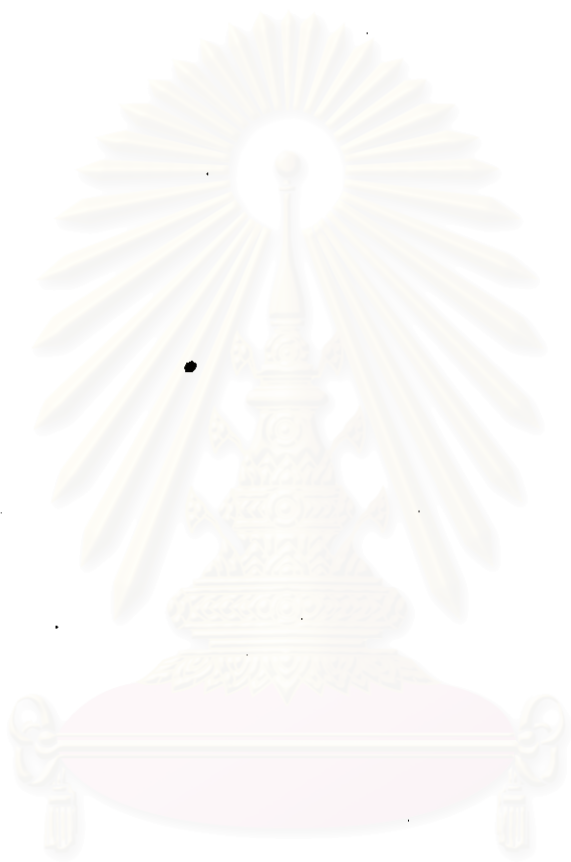
สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
7.8 วิเคราะห์ภาพลักษณ์ของครูผ่านผู้ส่งสาร.....	167
8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	169
8.1 สรุปผลการวิจัย.....	169
8.2 อภิปรายผล.....	173
8.3 ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย.....	173
8.4 ข้อเสนอแนะ.....	174
รายการอ้างอิง.....	175
ภาคผนวก.....	176
ภาคผนวก ก.....	177
ภาคผนวก ข.....	178
ประวัติผู้เขียน.....	180

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ตารางแสดงลักษณะตัวละครเอก-ประกอบและแสดงเพศของตัวละครครู..	หน้า 34
------------	---	---------

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย